

מה נעשה מאחורי הקלעים של ממשלת-ישראל בשעה זו:

מנשה דיין מנסה לפוצץ

תהיה מעוניינת בכך שבחזית הי
תעלה ייווצרו תנאים שלא יאפי
שרו עוד לישראל לסגת ולחזור
בה מהדרך בה החלה לצעוד.
התלונות והטענות שהשמעו בפומבי, ו-

הד"ר יארינג. היה ברור גם שלא
רק שארצות-הברית לא תבטל
את תוכניתה במיקרה של הפרת
הפסקת-האש, אלא שהיא עצמה

הטלת המיסים הנוספים, כמעט ולא נתנו
דעתם על המתרחש מאחורי הקלעים, שרק
שמץ ממנו הגיע לידעת הציבור. אבל כי
קרב משקפים מהצד, שהיה בידיהם הי
מידע המוסתר במתכוון מהציבור, החלו
לכרסם ספיקות המורים לגבי עתידה של
הפסקת-האש ולגבי יכולתה של ממשלת
ישראל ללכת בדרך בה החלה לצעוד.

אם עומדת הפסקת-האש לה
הגיע לקיצה? האם מתכוונת
ממשלת-ישראל לזרפד את שלי-
חות התיווך של הד"ר גונאר
יארינג עוד בטרם החלה? האם
מנסה ישראל להעלות על שירטון
את תוכנית-השלום האמריקאית
של שרי-החזק ויליאם רוג'רס ולי
פוצץ את הפיכוי הממשי הראי
שון, ואולי גם האחרון, להסדר
מדיני במזרח התיכון?

"לבלוע את הצפרדע!"

כאשר הופיע משה דיין ביום השישי
לפני שבועיים בטליוויזיה כדי להסביר את
סיבת הפסקת-האש עליידי ישראל, ואת הסי
כמתו להחלטת ממשלת ישראל לקבל את
תוכנית רוג'רס, נוצר בקרב הצופים הרושם
כי הל שינוי קיצוני בדעותיו של שר

ל פרשת הטיילים נוספו שתי פרי-
שיות מישונה, שכל אחת מהן יועדה לי
אותו יעד: פרשת שני העצורים האלגיריים
ופרשת השבויים הישראליים שבידי מדינות
ערב.

בתחילת השבוע הנוכחי לא היו
עוד השאלות הנ"ל שאלות היפוי-
תמיות. היה ברור שמאחורי-הק
לעים נעשה נסיון לפוצץ את כל
עיסקת ההסדר שזה עתה החלה
להירקם, ולהחזיר את הגלגל אחרי
רנית. אי-אפשר היה עוד לטשמש
את העובדות, שהצביעו על כך כי
בישראל מנסים גורמים מסויימים
לגרום לפיצוץ הפסקת-האש, תוך
תקווה שיוכלו לתלות את האשי-
מה בכך במצרים ובסובייטים.

איש לא העלה בדעתו שאלות אלה עוד
לפני שבוע, בעת ש,פסטיבאל השלום", שי
השתלט על ישראל בעקבות הכרזתה הפתי-
אומית והמפתיעה על הפסקת-האש, היה
בעיצומו. הסכמתה המאוצת של ממשלת
ישראל לקבל את תוכנית רוג'רס, פרישת
גנ"ל מהממשלה והדיון המדיני בכנסת על
תוכנית רוג'רס — כל אלה יצרו את ה-
רושם כי אומנם החליטה ממשלת-ישראל
לעבור את הרוביקון, ולעשות את הצעד
המכריע הראשון בכיוון להסדר מדיני מתוך
כוונה מלאה וכנות גמורה.

ההבדל בין שתי פרשיות אלה היה רק
בכך שפרשת העצורים אלגירי, שנעצרו
אחרי שנחתו בנמל-התעופה בלוד בטרנזיט,
היתה מיקרית ובלתי מתוכננת, הרי המסע
נגד יחסן של מצריים וסוריה לשבויים שי-
טיפול בשתי פרשיות אלה היתה דומה בי-
הכלית.

מי עמד מאחורי נסיון זה? מה הם הי
גורמים שהניעו אותו לעשות את הצעדים
שמסרתם לפוצץ את הסכם הפסקת-האש?
מה היא מטרתו ומה הן כוונותיו?
כל העקבות הובילו אל אדם
אחד: אל שרי-הביטחון משה דיין.

תוך שבוע אחד התמוטטה אשליה זו.
אזרחי ישראל, שלא הספיקו לעקוב אחר
מרוצת המאורעות והיו נתונים עדיין בי-
מעין הלם כללי בהשפעת הפסקת-האש ו-

יצרים מצב של חרדה

במאמץ לגייס את דעת-הקהל
בייחוד בארצות-הברית, ולאמץ
את המימון של הנשיא ניקסון
לקבל את עמדת ממשלת-ישראל
בנושא זה, החל מסע הפחדה רשי-

ה תקוות והעליצות שהתעוררו בי-
קרב אזרחי ישראל אחרי שנכנסה הפי-
סקת-האש לתוקפה בשבת לפני שבועיים,
החזיק מעמד רק ימים מספר. בעשרת הי-
מים שחלפו מאז אותה שבת החל תהליך
גובר והולך, שהצביע על נסיון לשנות את
הלכי הרוחות ברחוב בישראל. למסע זה
נרתמו רוב אמצעי התקשורת בישראל.

גונדה

היה זה נסיון להפוך את התק
וזה שהחלה לפעום באזרחי ישר
ראל לגבי סיכוי של שלום, למצב
של חרדה כללית מפני סכנות
סתומות וממשיות, בדומה למצב
ישראל ערב מלחמת ששת-הימים,
כמאי ובוני 1967.

בסורה של כתבות ומאמרי פרשנות, בי-
עיתונות וברדיו, החלו גורמים מסויימים
להתריע נגד מה שכונה בפיהם, "פסטיבאל
השלום". ליצור את הרושם כי בקבלת תוכי-
נית השלום האמריקאית לשלביה צועדת
ישראל לקראת שואה חדשה.

אל מסע זה נוספו תוך שבוע אחד שלוש
פרשות, שכל אחת מהן נועדה לספק עוב-
דות לחיזוק הדעות בהן נטף הציבור.
הראשונה היתה פרשת הטילים באזור
תעלת סואץ. היא החלה שעות מעטות בל-
בד אחרי שנכנסה הפסקת-האש לתוקפה ו-
הוסתרה במשך מספר ימים מעיני הציבור.
עוד ביום השבת, 8 בחודש, התלוננה
ממשלת ישראל באוזני המימשל האמריקאי
הפסקת-האש, בכך שהזוויה טילי קרקע-אוויר
מדגמי 2.8.0 3.8.0 לכיוון האזור הקדמי
בתעלה, בו היה צריך לשרור מצב של קיפי-
און צבאי לפי תנאי הסכם הפסקת-האש.

בכך כאלו אימתה ישראל את הפסקת-האש.
המיקודים והסתמיותיה מפני הפסקת-האש.
הפרשה נשמרה בסוד כמנס כל עוד לא
היה ברור מה תהיה תגובת ארצות-הברית
להאשמותיה אלה של ישראל. אולם מרגע
בו הסתבר כי ארצות-הברית אינה רואה
בשינוי המצב הצבאי בתעלה עליה להפסקת
או לדחית שליחתו של הד"ר גונאר יא-
רינג עד שתוסדר כבייה זו, היא פוצצה
והפכה לנושא המרכזי שעמד על סדר יומה
של ממשלת ישראל.

ריבין

הביטחון. המציאות טפחה על פניו, כך ניתן
היה לחשוב, והוא שינה את תפיסתו בתי-
אם לנתונים החדשים ולהבנה החדשה של
הכוחות הפועלים בשטח.

עצם הישארותו של משה דיין בממשלה
שעה שפרשו ממנה שרי גנ"ל, היתה צריכה
לספק עדות מכרעת לשינוי זה שחל בו.

אולם היתה זו הערכה מוטעית.
משה דיין מעולם לא התכוון לקי-
בל את הפסקת-האש כשלב ראי-
שון בהליכה לקראת הפדרציה שלום
ברוח תוכנית רוג'רס. לגביו היו
החלטותיה של הממשלה בהיענו
תה להצבים של ממשלת ארצות-
הברית, רק מכסים שנועדו להרי-
זווח זמן, לקבל מהאמריקאים את
הדברים הדרושים לדעתו לשם
הכטחת ביטחונה של ישראל ולי-
שם המשכת המלחמה, כשתחודש.

יש לדעת כי היה זה משה דיין שקבע
וגיסה, כמעט בעצמו, את נוסח תשובת
ממשלת ישראל בהסכימה לקבל עליה את
שליחתו המחודשת של הד"ר יארינג. לא
היה זה משום שדיין הוא מנסח טוב יותר
משירים אחרים בממשלה, כמו ישראל גלילי
או אבא אבן, אלא משום חששם של שאר
שרי הממשלה, שאם לא תנוסח התשובה
עלידי דיין עצמו, הוא ימצא תמיד דרך
להתכחש לה, לטעון כי התשובה ניתנה
בניגוד לדעתו ועמדתו.

בדיונים שהתנהלו לפני שבועיים, לפני
מסירת התשובה הישראלית, הסכים דיין
שישראל תתחייב לנסיגה מפורשת, כפי
שדרשו האמריקאים. באמרו: "נהיה מוכי-
רחים לבלוע את הצפרדע הונאת". אולם
כעבור יום אחד בלבד, כאשר הסתבר כי
הנוסח שהכין דיין עומד בסתירה לנוסח
שדרשו האמריקאים מישראל, טען דיין:
"נצטרך להתכחש לכך כאלו הסכמנו לי-
נוסח האמריקאי."

תשובתו זו של דיין זיטעה את
השרים. "איך אתה יכול לומר

מעצרים של שני הנוסעים האלגיריים,
המייג'ר והתעשיין, שהגיעו ללוד בטיסת
טרנזיט של מטוס נוסעים בריטי מהמזרח
הרחוק לאירופה, היה דוגמא מאלפת לחוסר
כל שקיל-דעת והערכת ההתפתחויות, הי-
מאפיין את פעולותיה של ממשלת ישראל.
הנסיון לעכב את שני העצורים מתוך כוונה
להשתמש בהם כבני-ערובה לשיחרור שבו-
יים מארצות ערב, היה נסיון ליצור מתח
נוסף עם המצרים, להעמיד מיכשול נוסף
בדרך ההיברות איתם. הוא לא לקח בחש-
בון את האפשרות שמעשה מעין זה, הי-
מנוגד לתדמית שישראל מנסה ליצור לעצי-
מה, יקומם נודה את דעת-הקהל בעולם.
גם הנסיון לפתוח במסע בין-לאומי על
יחסן של מצרים וסוריה לשבויים שבידין,
המנוגד לסעיפי אמנת גינבה, היו לו מטי-
רות דומות.

אם כי ביסודו של דבר זהו מסע
מוצרך לחלוטין, המכבא את רגיי-
שותה של ישראל לחיי ושלום
חייליה הנמצאים בשבי, הרי עיי-
תויו של המסע דווקא לשבוע זה,
אחרי שעד כה שמרה ישראל על
שתיקה כללית בתחום זה, מצי-
ביע על כוונות נוספות. שוב היה
זה נסיון ליצור עוד תחום של
התנגשות בין ישראל ומצריים,
להציג לעיני דעת-הקהל העולמית
כי כמו במיקרה הפסקת-האש
אי-אפשר לסמוך על המצרים, על
דיברתם ועל התחייבויותיהם.

לא היה זה מיקרה כלל, ששלוש
הפרשות שעמדו השבוע במרכז
ההתעניינות כארץ ובעולם, היו
כולם מתחום סמכויותיו של שרי-
הביטחון משה דיין.

היה זה משה דיין שהציג את ההתפתחו-
יות באזור תעלת-סואץ בכל חומרתן ותבע
פעילות קיצונית, אפילו אם תביא לקיטוב
היחסים, המתוחים בלאו הכי, בין ישראל
לארה"ב.

היה זה משה דיין שעמד מאחורי ההתי-
לטה לעצור את שני הנוסעים האלגיריים
בנמל התעופה בלוד. הוא התנגד בממשלה
לשיחרורם.

היה זה משה דיין שנתן את האישור
להתחלת המסע נגד הפרות אמנת גינבה
ביחס לשבויי-המלחמה מצד מצריים.
אי-אפשר להבין את מלוא המשמעות של
המאורעות הנ"ל, ואת התפקיד שהם ממלי-
אים במשחק שמשחק משה דיין, מבלי לדעת
את ההתפתחויות והמצב בצמרת המדינה
בשבועות האחרונים.